

# ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1936

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.  
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»  
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23 ἢ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 3Α  
ΑΘΗΝΑΙ



# Τὸ Δεκαπενθήμερον

## ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

### ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

#### Γιὰ τὴν ἀνύψωσιν τῶν λαϊκῶν μαζῶν

Μαθαίνο ὅτι ἕνας γυναικεῖος σύλλογος ἐτοιμάζεται νὰ ἀρνηθῆσιν μεταξὺ τῶν μελῶν του ὁμίλους ποιῶν πηγαίνον στὶς λαϊκὰς συναικίαις καὶ θὰ δίδουν φιλολογικὰς διαλέξεις καὶ μικροκονσέρτα ἢ θὰ κάνουν ἀπαγγελίας καὶ ἐκθέσεις ζωγραφικῆς καὶ ὑποδειγματικῶν χειροτεχνιμάτων, ἄκομα καὶ ἐπίπλων, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ φέρουν τὴν τέχνην καὶ τὴν ὁμορφίαν πρὸς τὰς λαϊκὰς μάζας καὶ ν' ἀνυψώσων, ἔτσι, τὸ πνευματικὸν καὶ ψυχικὸν τους ἐπίπεδο.

Ἡ ἰδέα εἶνε πολὺ συγκινητικὴ, πολὺ ὡραία, — καὶ ἐντελὸς ἄσκησις. Δείχνει μεγάλη ψυχικὴ εὐγένεια, ἀλλὰ μεγαλύτερη ἀκόμα ἀπλοϊκότης. Προέρχεται ἀπὸ μιάν ἀρηρημένην καὶ αἰσθηματικὴν ἀντίληψιν ποὺ ἔχουν πολλοὶ γιὰ τὸ λαόν, — ὅσοι δὲ ζοῦν μὲ τὸν κατώτερον, τὸν ἀμόρφωτον λαόν. Φαντάζονται τὸ λαόν ὅπως ὁ Ζάν Ζάκ Ρουσσὸς φανταζόταν τοὺς «ἀγαθοὺς ἀγρίους» : ὅτι ὁ λαὸς εἶνε καλός, ἀφελής, γεμάτος ἀπὸ τὶς καλύτερες προθέσεις, ἱκανὸς γιὰ τὶς ὀριμότερες, ἐξάρσεις ὅτι ὑπάρχουν σ' αὐτὸν πλῆθος δυνατότητες, ὅτι μπορεῖ νὰ καταλάβει καὶ νὰ δεχθῆι περισσότερα ἀπ' ὅσα νομίζομε.

Τὴν εἶχα καὶ ἐγὼ αὐτὴ τὴν ἰδέαν, ἀλλὰ ἔχοντας, εἴκοσι πέντε χρόνια τῆς ζωῆς μου, ἐπισκερθεῖ καὶ μελετήσῃ ἀρχαίους λαούς, ἔμαθα, ὅπως ὁ Γκαίτε, «νὰ εἶμαι ἄτελις». Ὁ ἀμόρφωτος λαὸς δὲν εἶνε ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀφελής Γίγας ποὺ νομίζομε οἱ ἀγαθοὶ καὶ ἀφελῆς ἄνθρωποι. Εἶνε ἕνα τεράστιον, τρομερὸν, σκοτεινόν — καὶ ἠλίθιον, κοντὰ σ' ἄλλα — χταπόδι, μ' ἀπειράριθμους πλοκάμους ποὺ κινῶνται τυφλὰ πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις μέσα σ' ἕναν ἀμέτρητον βυθόν. Τὸ χταπόδι αὐτὸ ἔχει ἐνστικτὰ, ἔχει ἀνάγκας, ἔχει συναισθήματα ἴδια πρὸς τὴν βιολογικὴν ὑπόστασίν του. Δὲν ἔχει τίποτ' ἄλλο.

Λίσθητικὴ, Τέχνη, Ὁμορφία, Πνεῦμα, — τίποτα ἀπ' αὐτὰ, καὶ «καθ' ἑαυτὰ», δὲ συγκινεῖ, δὲ ἐνδιαφέρει, δὲν ἐπηρεάζει «ἀνυψωτικὰ» τὴν κατώτερη, τὴν ἀμόρφωτη λαϊκὴν μάζαν. Θέλοντας νὰ προσφέρωμε ὁμορφίαν, πνευματικότητα, στὶς λαϊκὰς μάζας, κάνετε κάτι ἀφελέστερον ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὶς brigades ποὺ ἡ Μαρία Ἀντουανέττα ἐπρότεινε νὰ δώσουν στὸ πεινασμένον πλῆθος εἶνε οὐ νὰ προτείνετε σ' ἕνα ψάρι ἕναν ἀναπτῆρα, ἢ κάτι παρόμοιον. Ὅ,τι θὰ πετύχετε, εἶνε νὰ νομίσουν ὅτι τὶς χοροῖδεύετε, — ἢ νὰ σὰς χοροῖδέωμεν ἐκεῖνες...

Ὁ πολιτισμὸς, ἡ πρόοδος περιβάλλουν τὴν ἀμόρφωτη λαϊκὴν μάζαν ὅπως τὸ νερὸ τὸ χταπόδι μὲ τὸ ὅποῖον τὴν παρωμοιάσα : χωρὶς νὰ εἰσχωροῦν μέσα της καὶ χωρὶς νὰ τὴν ἀλλοιώνουν. Μιὰ ἀμόρφωτη λαϊκὴ μάζα τῆς ἐποχῆς μας καὶ μιὰ ἀμόρφωτη λαϊκὴ μάζα τῆς φαραωνικῆς ἐποχῆς ἔχουν περισσότερες καὶ βαθύτερες ὁμοιότητες μεταξὺ τους παρὰ διαφορὰς. Τὶς ἴδιες ἀνάγκας, τὴν ἴδιαν νοστροπία, τὶς ἴδιες δεισιδαιμονίας, τὶς ἴδιες ψυχοντίδες. Ὅ,τι δὲν μπόρεσε νὰ κάνει ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ χιλιάδες χρόνια, εἶνε δυνατό νὰ κατορθωθῆι ἀπὸ ἕνα γυναικεῖον σύλλογον, μὲ μερικὰς ἀπαγγελίας ποιημάτων σ' ἕναν προσφυγικὸν συνοικισμό ἢ μὲ μιὰ ἐκθεσὴ ζωγραφικῆς στὴ συνοικία τοῦ Μεταξουργείου ;

Ἄλλ' ὡς μὴν πάμε ὡς τὶς λαϊκὰς μάζας. Ἐδῶ ὑπάρχει τὸ «μορφωμένο» κοινόν, — ὁλόκληρον τὸ ἀστικὸν κοινόν. Πόσοι μεταξὺ τοῦ πλῆθους αὐτοῦ τῶν μορφωμένων διαβάξουν φιλολογικὰ ἔργα, πηγαίνον σὲ διαλέξεις, ἐπισκέπτονται ἐκθέσεις ; Λίγες ἑκατοντάδες, σ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Καὶ μεταξὺ αὐτῶν, πόσοι εἶνε ἐκεῖνοι ποὺ ἀποκομίζουσιν ἀπ' αὐτὰ γόη γιὰ τὸ πνεῦμα τους καὶ τὴν ψυχὴν τους ; Ποῦ νοιώθουν, ποῦ χαίρονται, ποῦ συγκινῶνται ἀπὸ τὴν Ὁμορφίαν ; Ἐλάχιστοι.

Καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτα τὸ ἐκπληκτικόν ἢ τὸ ἀπογοητευτικόν σ' αὐτό. Ὅπως, γιὰ νὰ βρεῖ κανεὶς τὸ Χριστὸν στυγρὸν Ἁγίον Τόπον, εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸν φέρνῃ μέσα του, μαζί του, ἔτσι καὶ γιὰ νὰ νοιώσῃ τὴν ὁμορφίαν, νὰ συγκινηθῆι ἀπὸ τὴν Τέχνην καὶ νὰ ὑποστῆ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πνεύματος, δὲν ἀρκεῖ ἡ μόρφωσις : πρέπει καὶ νὰ γεννηθῆι γι' αὐτό. Ἡ μόρφωσις εἶνε χημικὸν λίπασμα γιὰ ἕνα ἔδαφος, δὲν εἶνε τὸ ἔδαφος. Ἐδῶ ῥυθνεῖ καὶ λεπτύνει τὴ «δεκτικὴν» ἰδιότητα ἐνὸς ἀνθρώπου, δὲν δημιουργεῖ τὴν ἴδιαν αὐτὴν ἰδιότητα. Κι' ὅσοι γεννιοῦνται τέτοιοι, εἶνε, καὶ θάνατι πάντα, ἔλάχιστοι μέσα στὸ ἀμέτρητον πλῆθος τῶν ἀνθρώπων : τῶν μορφωμένων ἢ ἀμόρφωτων ἀνθρώπων.

Γιατί αὐτό ; Ξέρω καὶ ἐγὼ ; Γιατί ὑπάρχουν στοὺς ἀγροὺς πολὺ περισσότερα ἀγκάθια καὶ χόρτα, ἀπὸ κρίνα ;

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

#### Γενικὴ καὶ δοτικὴ

Ὁ κ. Ἀχιλλ. Τζάρτζανος, στὴν πολὺ ἐνδιαφέρουσα μελέτη του «Τὸ Γλωσσικὸν μας πρόβλημα», λέγει (σελ. 17) «Κι' ἕνας καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅταν συνομιλῆ μ' ἕναν ἄλλον, ὅχι ἀμόρφωτον καὶ ἀγράμματο, ἀλλὰ καὶ συνάδελφόν του καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ κείνον